

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (seitsmes koda)

17. november 2015*

Eelotsusetaotlus — Euroopa Kohtu kodukorra artikkel 99 — Direktiiv 79/7/EMÜ — Artikli 4 lõige 1 — Mees- ja naistöötajate võrdne kohtlemine — Osalise tööajaga töötajad, kes on valdavalt naissoost — Liikmesriigi õigusnormid, millega nähakse ette töötushüvitise maksimumsumma — Liikmesriigi õigusnormid, mis selle summa arvutamisel lähtuvad vastavate osalise tööajaga töötajate tööaja ja täistööajaga töötajate tööaja vahelisest suhtest

Kohtuasjas C-137/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco (Baski autonoomse piirkonna kõrgem kohus, Hispaania) 24. veebruari 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 20. märtsil 2015, menetluses

María Pilar Plaza Bravo

versus

Servicio Público de Empleo Estatal Dirección Provincial de Álava,

EUROOPA KOHUS (seitsmes koda),

koosseisus: koja president C. Toader, kohtunikud A. Prechal (ettekandja) ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Hispaania Kuningriik, esindajad: L. Banciella Rodríguez-Miñón ja A. Gavela Llopis,

— Euroopa Komisjon, esindajad: S. Pardo Quintillán, A. Szymkowska ja D. Martin,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 99 põhistatud määrusega,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

määruse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiivi 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas (EÜT 1979, L 6, lk 24; ELT eriväljaanne 05/01, lk 215) artikli 4 lõike 1 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud M. Plaza Bravo ja Servicio Público de Empleo Estatal Dirección Provincial de Álava (riiklik tööhõiveamet, Álava provintsi direktoraat, edaspidi „SPE”) vahelises kohtuvaidluses M. Plaza Bravole makstud töötushüvitise summa üle.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 79/7 artikli 2 kohaselt kohaldatakse seda direktiivi muu hulgas niisuguste töötajate suhtes, kelle tegevus on katkenud sunnitud töötuse tõttu. Ühtlasi kohaldatakse nimetatud direktiivi vastavalt selle artiklile 3 muu hulgas riiklike sotsiaalkindlustusskeemide suhtes, mis pakuvad kaitset töötuse korral.
- 4 Nimetatud direktiivi artikli 4 lõikes 1 on ette nähtud:

„Võrdse kohtlemise põhimõtte tähendab, et puudub igasugune otsene või kaudne sooline diskrimineerimine, eriti seoses perekonnaseisuga, ning eelkõige siis, kui kõne all on:

- skeemide ulatus ja neile ligipääsu tingimused;
- sissemakse kohustus ja sissemaksete arvutamine,
- hüvitiste arvutamine, sealhulgas abikaasa ja ülalpeetavate puhul suurendatava hüvitise arvutamine, ning hüvitise saamise õiguse kestuse ja säilitamise tingimused.”

Hispaania õigus

- 5 Kuninga 20. juuni 1994. aasta seadusandliku dekreediga 1/94 (*Boletín Oficial del Estado*, BOE nr 154, 29.6.1994, lk 20658) heaks kiidetud üldise sotsiaalkindlustusseaduse (Ley General de la Seguridad Social, edaspidi „LGSS”), põhikohtuasja asjaoludele kohaldatavas redaktsioonis, artiklis 211 on sätestatud:

„1. Töötushüvitise baassumma on keskmine maksubaas, millelt on tehtud töötuskindlustuse sissemakseid [töötatud aja] viimase 180 päeva jooksul.

2. Töötushüvitise summa määratakse kindlaks, kohaldades baassummale järgmisi protsente: 70% esimesel saja kaheksakümnel päeval ja 50% alates saja kaheksakümne esimesest päevast.

3. Töötushüvitise maksimumsumma on 175% mitmeotstarbelisest riiklikust sissetulekuindeksist, välja arvatud juhul, kui töötajal on üks või mitu ülalpeetavat last; sel juhul on see summa vastavalt 200% või 225% nimetatud indeksist.

Töötushüvitise miinimumsumma on 107% või 80% mitmeotstarbelisest riiklikust sissetulekuindeksist, olenevalt sellest, kas töötajal on või ei ole ülalpeetavaid lapsi.

Osalise või täistööajaga töö kaotusest tingitud töötuse korral määratakse eelmistes lõikudes ette nähtud hüvitise maksimum- ja miinimumsummad kindlaks, võttes arvesse mitmeotstarbelist riiklikku sissetulekuindeksit, mis arvutatakse välja lõikes 1 nimetatud viimase 180 päeva jooksul töötatud tundide keskmise alusel, kaaludes seda keskmist iga osalise või täistööajaga töötatud päevadega nimetatud ajavahemikul.

Käesolevas lõikes osutatud mitmeotstarbeline riiklik sissetulekuindeks võetakse arvesse vastava õiguse tekkimise kuupäeva seisuga, suurendades seda ühe kuuendiku võrra.

[...].”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 6 Eelotsusetaotlusest selgub, et põhikohtuasja kaebaja töötas alates 30. märtsist 1977 teenindajana teatavasse hotelliketti kuulavas hotellis. Tal oli sõlmitud osalise tööajaga tähtajatu tööleping, mille alusel tema tööaeg moodustas 60% täistööajaga töötaja tööajast. Ta tasus sissemakseid Hispaania üldisesse sotsiaalkindlustusskeemi.
- 7 9. mail 2013 ta koondati majanduslikel, korralduslikel ja tootmisalastel põhjustel toimunud koondamise tagajärjel, mis puudutas mitut hotelliketi asutust ja mille käigus koondati kokku 359 töötajat, kellest 317 olid naised ja 42 mehed.
- 8 Pärast seda, kui tema tööleping oli üles öeldud, taotles põhikohtuasja kaebaja töötuskindlustushüvitist, mille SPE määras talle 15. mail 2013 alates 10. maist 2013 720 päevaks. Selle hüvitise algne summa, 21,74 eurot päevas, arvutati kaheetapilise meetodi teel.
- 9 Esiteks arvutati välja hüvitise suurus päeva kohta, korrutades päevase baassumma 70 protsendiga, nagu on ette nähtud LGSS artikli 211 lõikes 2. See baassumma saadi, jagades põhikohtuasja kaebaja töötatud aja viimase 180 päeva keskmise kuutöötasu ehk 1554,52 eurot 30-ga. Hüvitise suuruseks saadi 36,27 eurot päevas.
- 10 Teiseks vähendati seda hüvitise päevast suurust LGSS artikli 211 lõikes 3 ette nähtud maksimumsummani. Kuna põhikohtuasja kaebajal ei ole lapsi, siis arvutati kõigepealt välja töötushüvitise maksimaalne summa kuus, korrutades 2013. aasta mitmeotstarbelise riikliku sissetulekuindeksi ehk 532,51 eurot, suurendatuna ühe kuuendiku võrra, 175 protsendiga. Tulemuseks saadi 1087,20 euro suurune summa. Seejärel jagati see summa 30-ga, et arvutada maksimaalne töötushüvitise summa päevas. Lõpuks kohaldati sellele maksimaalsele summale päevas, 36,24 eurole, koefitsienti 60%, mis vastab põhikohtuasja kaebuse esitaja osalisele tööajale ehk 60 protsendile täistööajast. Selle arvutuse tulemusel saadi 21,74 euro suurune summa, mis vastab käesoleva kohtumääruse punktis 8 märgitud summale.
- 11 Põhikohtuasja kaebaja esitas vaide nõudega, et tema suhtes nimetatud vähenduskoefitsienti ei rakendataks. SPE jättis vaide 3. juuli 2013. aasta otsusega rahuldamata. Juzgado de lo Social n°3 de Vitoria-Gasteiz (Vitoria-Gasteizi töökohus nr 3) jättis selle otsuse LGSS artikli 211 lõike 3 alusel 30. juuni 2014. aasta kohtuotsusega muutmata.
- 12 Eelotsusetaotluse esitanud kohus, kellele on selle kohtuotsuse peale esitatud apellatsioonkaebus, selgitab sissejuhatuseks, et Hispaanias töötavad osalise tööajaga töökohtadel väga valdavas osas naised. Riikliku Statistikaameti (Instituto Nacional de Estadística) koostatud 2014. aasta detsembri tööjõu-uuring näitab, et Hispaanias osalise tööajaga töötavate naiste arv moodustab 25,3% kõigist töötavatest naistest (iga neljas naine), meeste puhul on see osakaal ainult 7,8% (vähem kui üks mees kahesteistkümnest).

- 13 Nimetatud kohtu hinnangul tooks LGSS artikli 211 lõike 3 kohaldamine kaasa osalise tööajaga töötajate ebasoodsama kohtlemise võrreldes täistööajaga töötajatega, kuivõrd selle sättega määratakse kindlaks töötushüvitise maksimumsumma lähtuvalt mitmeotstarbelisest riiklikust sissetulekuindeksist, arvatuna töötatud aja viimase 180 päeva jooksul töötatud tundide keskmise alusel.
- 14 Erineva kohtlemise näitlikustamiseks toob eelotsusetaotluse esitanud kohus esile, et osalise tööajaga töötaja, kellel – nagu põhikohtuasja kaebajal – ei ole ülalpeetavaid lapsi ja kes töötuks jäämisele eelneval viimasel 180 päeval töötab tööajaga, mis moodustab 60% täistööajaga töötaja tööajast, saab keskmiselt palka 1 554,52 eurot kuus, millelt ta teeb täies ulatuses sotsiaalkindlustuse sissemaksid, ja kelle ainus töösuhe, mis tal on olnud 36 aastat, lõpetatakse, saab töötuskindlustushüvitist summas 652,20 eurot kuus (21,74 eurot x 30 päeva), võrreldes 1 087,20 euroga (36,24 eurot x 30 päeva), mida saaks analoogses perekondlikus olukorras, sama suure töötasuga ja sama suures summas sotsiaalkindlustusmaksid tasuv täistööajaga töötaja, kui ta oleks hüvitisesaaja.
- 15 Lisaks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et LGSS artikli 211 lõikes 3 ette nähtud norm, mis on põhikohtuasjas vaidluse all, ei ole põhjendatud objektiivsete asjaoludega ning riivab võrdse kohtlemise ja soolise diskrimineerimise keelu põhimõtteid. Nimetatud kohus märgib muu hulgas, et täistööajaga töötajad ja osalise tööajaga töötajad panustavad oma töötasust töötusriski vastase kaitse rahastamisele sama palju, kuna sissemaksete suurus sõltub saadava palga suurusel, samas kui hüvitise summa, millele neil on õigus, on väga erinev. See erinev kohtlemine kahjustab peamiselt naisi. Erinevus on seda suurem, mida suurem on osalise tööaja koefitsient.
- 16 Neil asjaoludel otsustas Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco (Baski autonoomse piirkonna kõrgem kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas direktiivi 79/7 artikli 4 lõikega 1 on põhikohtuasja asjaoludel vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mille alusel kohaldatakse osalise tööajaga ainsa töö kaotusest tingitud täieliku töötuse hüvitise summa arvutamiseks seadusega kehtestatud maksimumsumma suhtes osalise tööajaga seotud vähenduskoeffitsienti, mis vastab protsendile, mille moodustab osaline tööaeg võrreldava täistööajaga töötava töötaja tööajast, võttes arvesse, et selles liikmesriigis on osalise tööajaga töötajad valdavalt naised?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 17 Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 99 on sätestatud, et kui Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimus on identne küsimusega, millele Euroopa Kohus on juba vastuse andnud, või kui küsimusele võib vastuse selgelt tuletada kohtupraktikast või kui esitatud küsimusele antav vastus ei tekita põhjendatud kahtlust, võib Euroopa Kohus igal ajal ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist lahendada kohtuasja põhistatud määrusega.
- 18 Käesolevas kohtuasjas on selle menetlusnormi kohaldamine põhjendatud.
- 19 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et kuigi on selge, et liidu õigus ei kahanda liikmesriikide pädevust oma sotsiaalkindlustussüsteemide korraldamisel ja et juhul, kui Euroopa Liidu tasandil ühtlustamine puudub, määratakse sotsiaalkindlustushüvitiste andmise tingimused kindlaks iga liikmesriigi õigusaktidega, peavad liikmesriigid selle pädevuse teostamisel siiski järgima liidu õigust (kohtuotsus Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 20 Seetõttu ei mõjuta liidu õigus põhimõtteliselt Hispaania seadusandja valikut näha niisuguse sättega nagu LGSS artikli 211 lõige 3 ette töötushüvitise maksimum- ja miinimumsummad ja kohaldada neile osalisele tööajale vastavat vähenduskoefitsienti. Sellele vaatamata tuleb siiski veel kontrollida, kas põhikohtuasja puhul on see valik kooskõlas direktiiviga 79/7 (vt analoogia alusel kohtuotsus Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, punkt 26).
- 21 Kõigepealt tuleb tõdeda, et niisuguse õigusnormiga, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas, ei kaasne otsest soolist diskrimineerimist, kuna seda kohaldatakse vahet tegemata nii mees- kui ka naistöötajate suhtes. Niisiis tuleb analüüsida, kas see kujutab endast kaudset diskrimineerimist nimetatud kriteeriumi alusel.
- 22 Seoses küsimusega, kas niisuguse õigusnormiga, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas, kaasneb kaudne diskrimineerimine, nagu leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et kaudse diskrimineerimisega on tegemist liikmesriigi sellise meetme kohaldamise puhul, mis on küll sõnastatud neutraalselt, kuid seab reaalselt ebasoodsasse olukorda palju suuremal hulgal naisi kui mehi (kohtuotsus Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 23 Käesolevas kohtuasjas tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnang lähtub kahetisest eeldusest, mille kohaselt põhikohtuasjas vaidluse all olev liikmesriigi säte ehk LGSS artikli 211 lõige 3 puudutab osalise tööajaga töötajate rühma, mis suuremas osas koosneb naistöötajatest.
- 24 Sellega seoses tuleb tõdeda, et nagu nähtub eelotsusetaotlusest ja nagu rõhutab ka Hispaania valitsus, ei kohaldata põhikohtuasjas vaidluse all olevat liikmesriigi õigusnormi mitte kõigile osalise tööajaga töötajatele, vaid ainult töötajatele, kellele töötatud aja viimase 180 päeva eest saadud töötasu arvestades võidakse kohaldada töötushüvitise maksimum- või miinimumsummasid. Seetõttu ei ole üldised statistilised andmed osalise tööajaga töötajate rühma kohta tervikuna asjakohased selle tuvastamisel, kas see säte puudutab suuremat hulka naisi kui mehi (vt analoogia alusel kohtuotsus Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, punkt 30).
- 25 Üksiti ei ilmne Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et olemas oleks statistilisi andmeid nende töötajate rühma kohta, keda põhikohtuasjas vaidluse all olev õigusnorm spetsiifiliselt kahjustaks ning mis võimaldaks tuvastada, et see norm puudutab palju suuremat hulka naisi kui mehi.
- 26 Ühtlasi tuleb täpsustada, et nagu märgivad ka Hispaania valitsus ja komisjon, võivad LGSS artikli 211 lõikes 3 sätestatud töötushüvitise maksimumsummad – täpsemalt need, mis on põhikohtuasjas vaidluse all – seada sama ebasoodsasse või veelgi ebasoodsamasse olukorda täistööajaga töötajad, kuna need summad määratakse kindlaks lähtuvalt mitmetarbelisest riiklikust sissetulekuindeksist, mis on kohaldatav kõigile töötajatele.
- 27 Lisaks ei saa asjaolu, et neid maksimumsummasid kohandatakse *pro rata temporis* põhimõttel, et võtta arvesse osalise tööajaga töötaja lühendatud tööaega võrreldes täistööajaga töötajate tööajaga, iseenesest käsitada liidu õigusega vastuolus olevana (vt selle kohta kohtuotsus Österreichischer Gewerkschaftsbund, C-476/12, EU:C:2014:2332, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 28 Sellega seoses tuleb märkida, et – nagu komisjon õigesti täheldab – mainitud *pro rata temporis* põhimõttel kohandamine tagab töötatud tunni eest sama maksimumsumma, soodustades seeläbi võrdset kohtlemist.
- 29 Eeltoodud kaalutlusi arvestades ei saa põhikohtuasjas vaidluse all olevat õigusnormi eelotsusetaotluses kirjeldatud asjaolude põhjal käsitada peamiselt ühele teatavale töötajate rühmale, käesoleval juhul osalise tööajaga töötajatele ja eriti naistele ebasoodsana. Seda sätet ei saa niisiis pidada kaudselt diskrimineerivaks meetmeks direktiivi 79/7 artikli 4 lõike 1 tähenduses.

- 30 Seetõttu tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 79/7 artikli 4 lõikega 1 ei ole põhikohtuasja asjaoludel vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mille alusel kohaldatakse osalise tööajaga ainsa töö kaotusest tingitud täieliku töötuse hüvitise summa arvutamiseks seadusega kehtestatud maksimumsumma suhtes osalise tööajaga seotud vähenduskoefitsienti, mis vastab protsendile, mille moodustab osaline tööaeg võrreldava täistööajaga töötava töötaja tööajast.

Kohtukulud

- 31 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (seitsmes koda) otsustab:

Nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiivi 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas artikli 4 lõikega 1 ei ole põhikohtuasja asjaoludel vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mille alusel kohaldatakse osalise tööajaga ainsa töö kaotusest tingitud täieliku töötuse hüvitise summa arvutamiseks seadusega kehtestatud maksimumsumma suhtes osalise tööajaga seotud vähenduskoefitsienti, mis vastab protsendile, mille moodustab osaline tööaeg võrreldava täistööajaga töötava töötaja tööajast.

Allkirjad